

Gyártócellák (NGB_AJ018_1)

FORGÁCSNÉLKÜLI ALAKÍTÓ MŰVELETEK

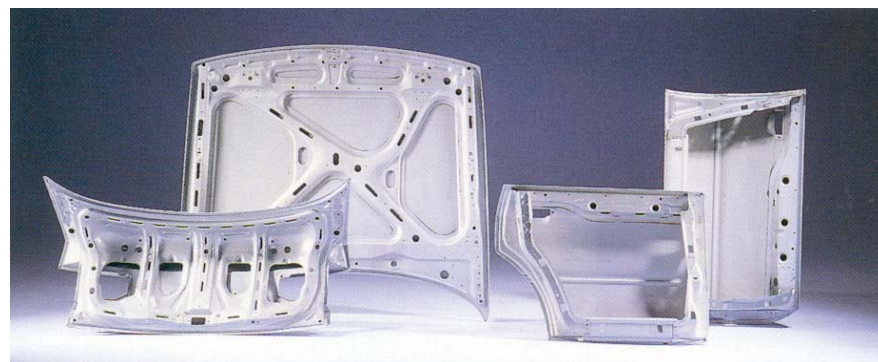
ÁTTEKINTÉS

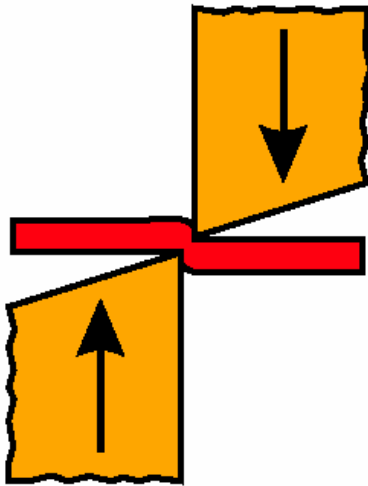
Forgácsnélküli alakító műveletek csoportosítása

- Lemezalakító eljárások
  - Anyagszétválasztó műveletek
    - Lemez darabolás, kivágás, lyukasztás, ...
    - Lemez kontúr vágás (koordináta-lyukasztás, lézer-, vízsugaras vágás)
  - Lemezalakító műveletek
    - Hajlítás, mélyhúzás, nyújtva húzás, ...
- Térfogatalakító eljárások
  - Melegalakítás:
    - kovácsolás, zömítés, folytatás
  - Hidegalakítás:
    - redukálás, zömítés folytatás

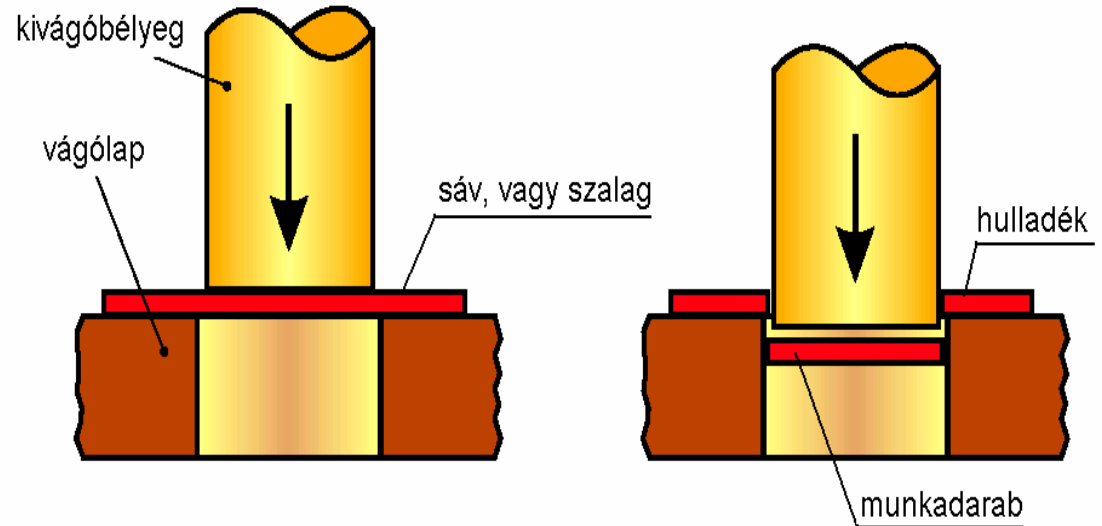

Anyagszétválasztó eljárások

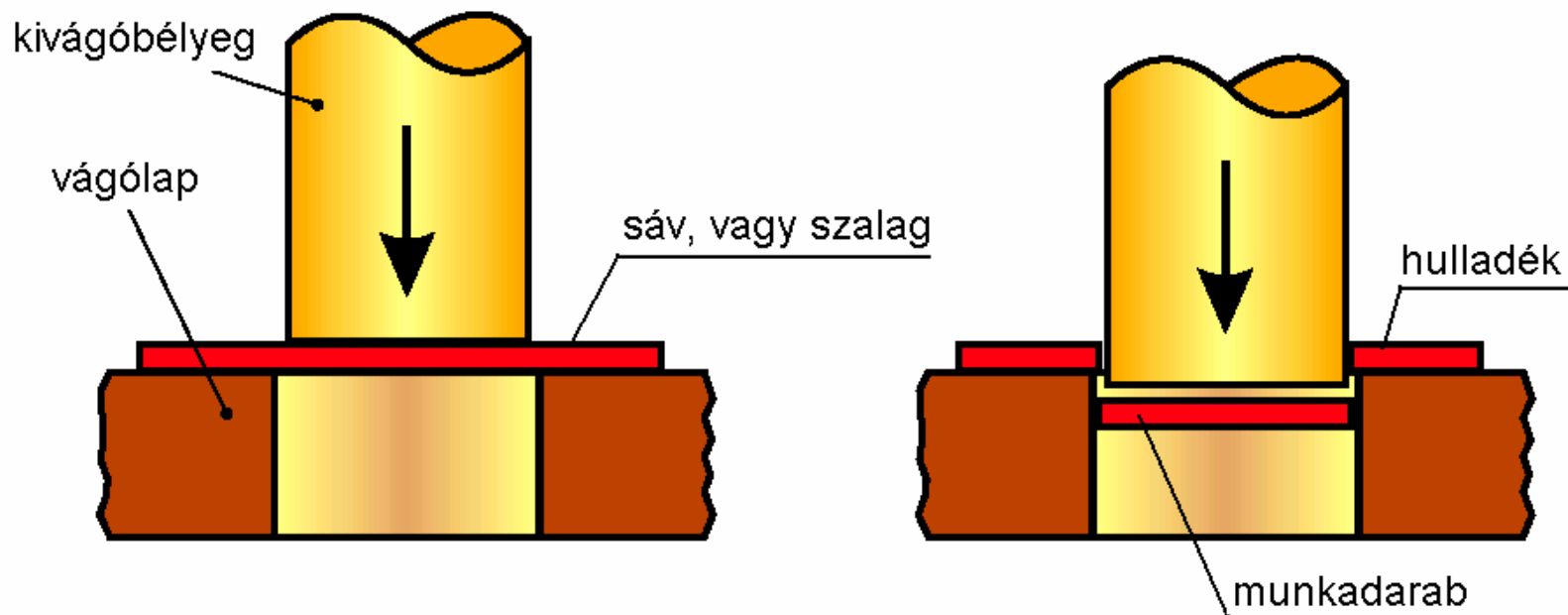
Darabolás
nyitott kontur mentén

Kivágás
zárt vonal mentén

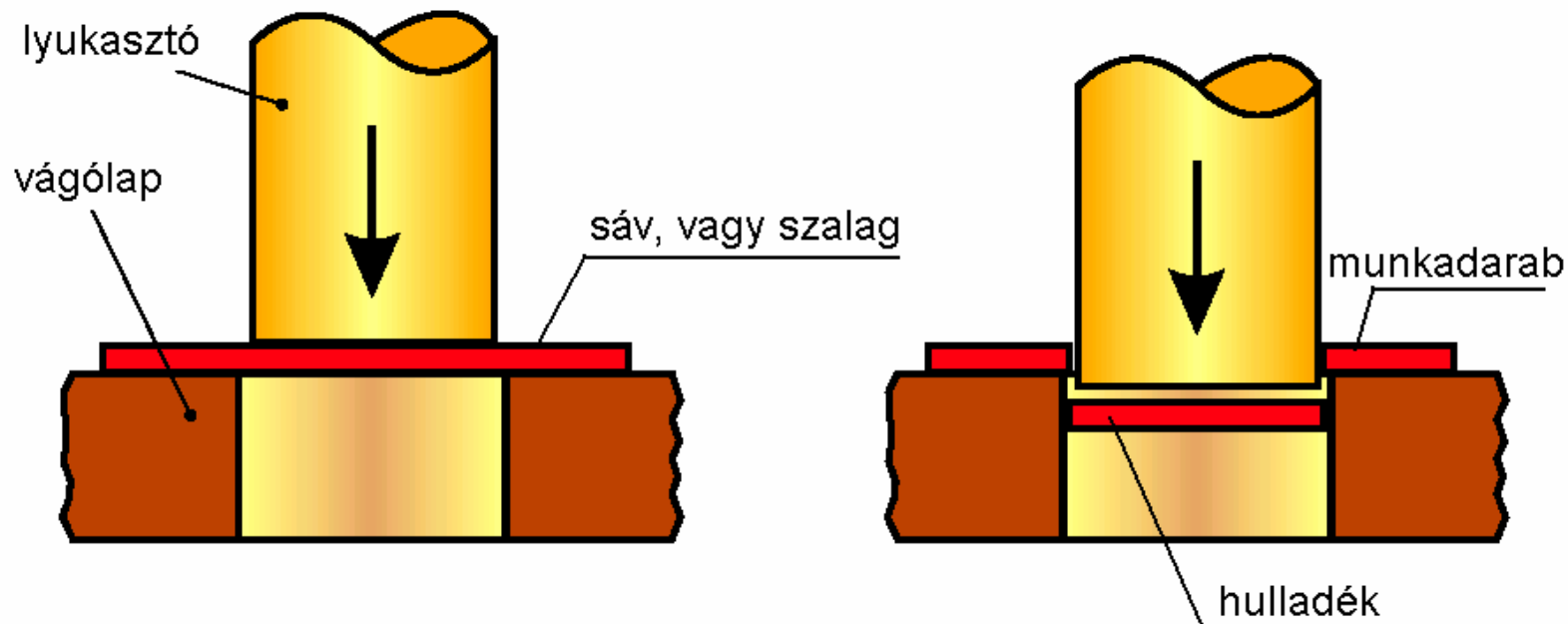
Nyírás zárt körvonal mentén: kivágás

A szerszámból kieső rész a hasznos munkadarab

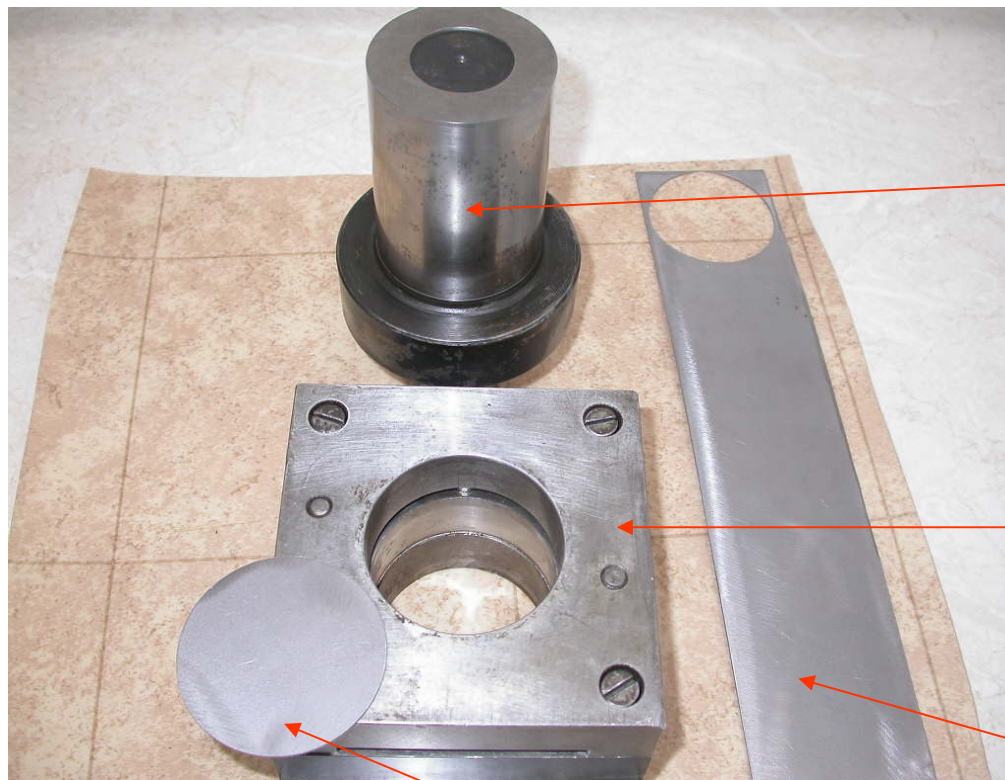
Nyírás zárt körvonal mentén: lyukasztás

A szerszámból kieső rész a hulladék, a megmaradó lemez a hasznos munkadarab

Kivágó szerszám

vágóbélyeg

vágólap

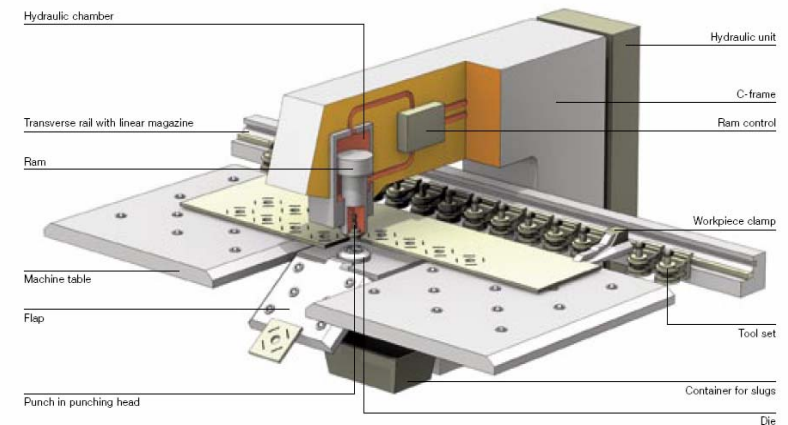
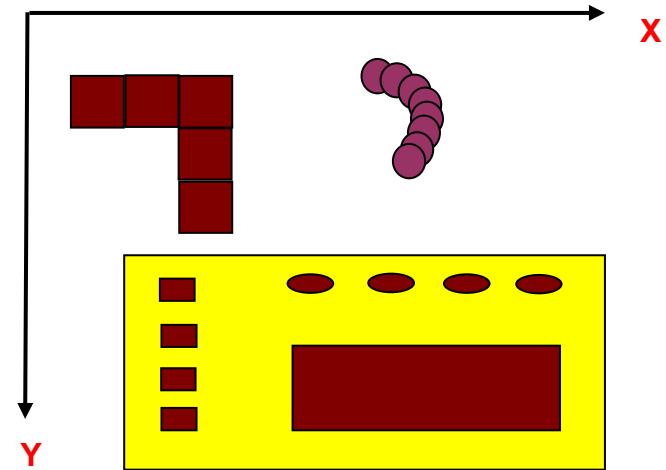
sáv

munkadarab

Koordináta-lyukasztás (nibbelés)

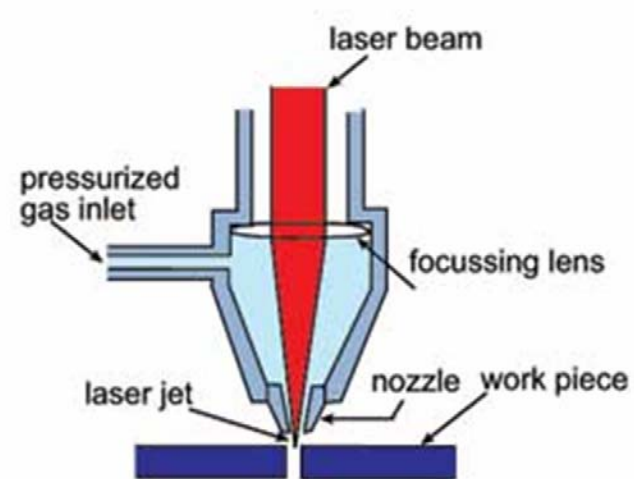
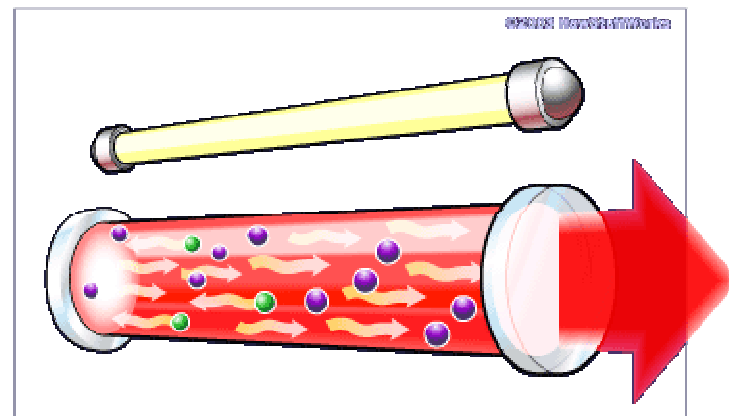
- A lemez alkatrész kontúrja alakos szerszámok egymást követő lyukasztó műveleteivel alakul ki
- A szerszámokat több pozíciós tár tartalmazza, a lemez táblát koordináta asztal mozgatja
- A lyukasztó műveletet végző fej mellett gyakran van egy lézer vágó fej is ugyanazon a gépen

Lézer vágás

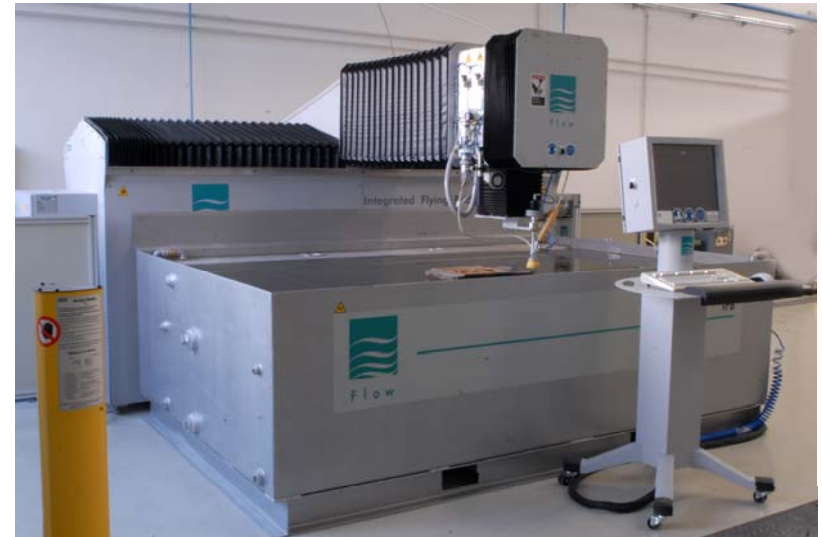
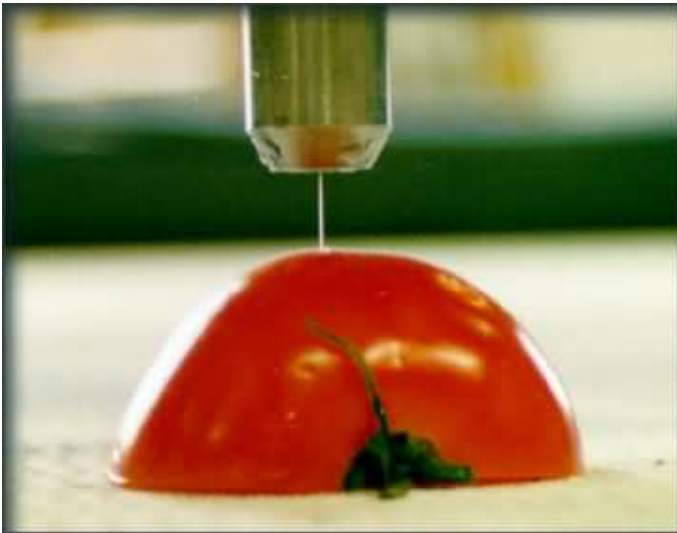
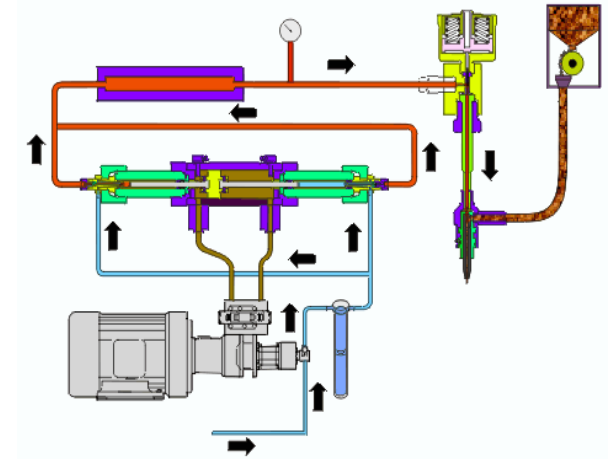
- A lézer sugár helyileg megolvasztja a vágandó fémet, az olvadékot gáz fújja ki
- Elsősorban fémek vághatók, közelítően 25 mm-ig
- Robotra szerelve tetszőleges kontúrú vágás valósítható meg

Abrázív vízszugaras vágás

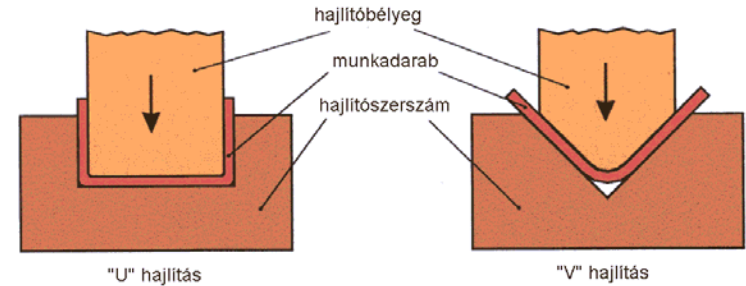
- Nagy nyomású vízszugár (pl. 3800 bar) vágja át az anyagot, gyakran a szugárba abrazív anyagot (pl. gránit őrleményt) adagolnak
- A lemezt koordináta asztal mozgatja x és y irányban
- Szinte minden anyag vágható ezzel az eljárással, acél lemez akár 100 mm-ig is

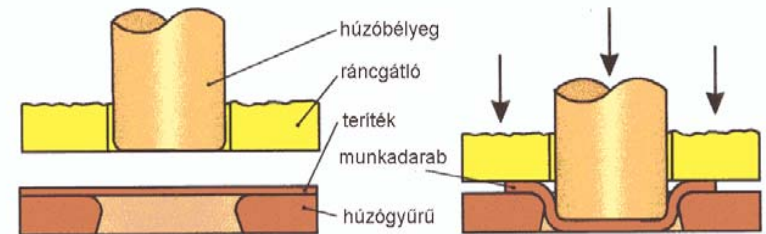

Lemезalakító műveletek

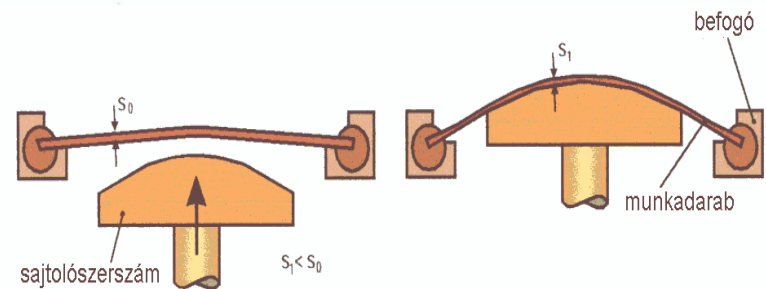
Hajlítás

Mélyhúzás és rokon műveletek

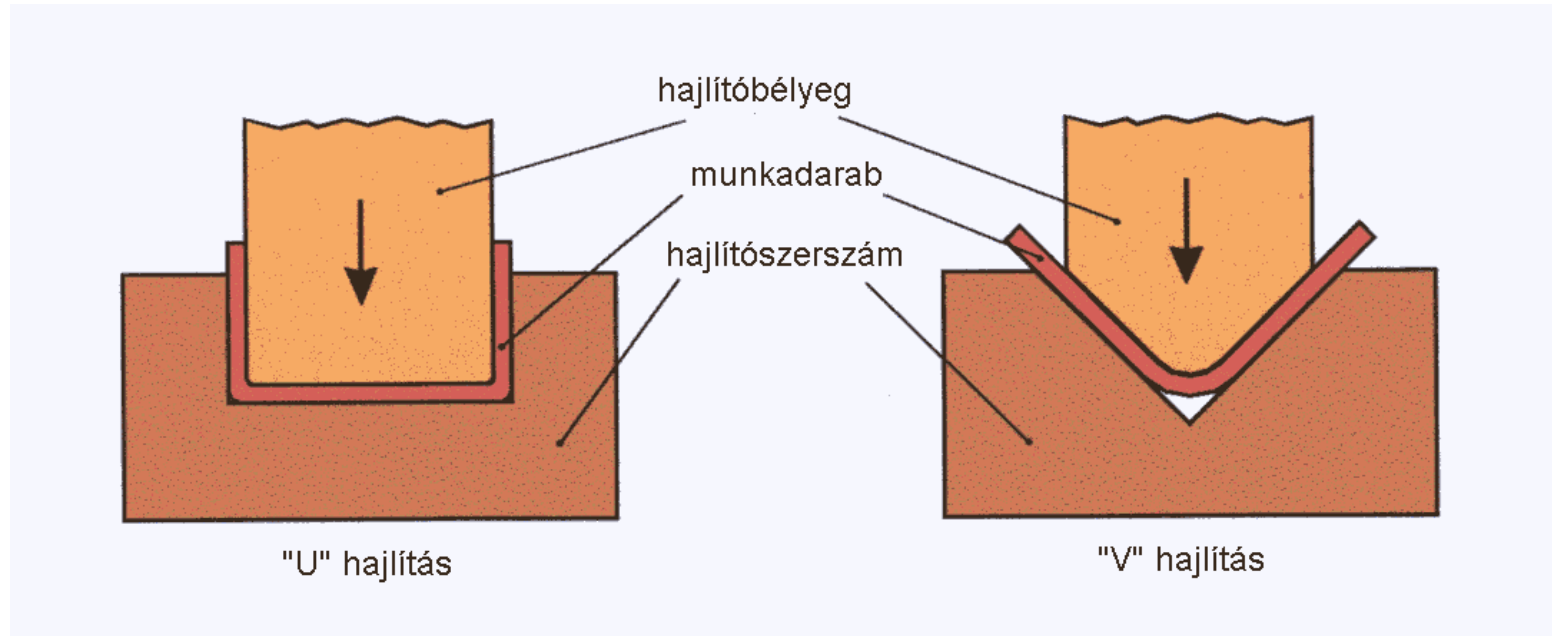

Nyújtva húzás és rokon műveletek

Hajlítás süllyesztékben

Egyedi szerszám:

- A szerszám egyenes vonalú mozgást végez
- A hajlítási szöget a szerszám határozza meg
- A szerszámból kikerülő alkatrész „visszarugózik”

Univerzális szerszám

- A hajlítás szögét a bélyeg mozgása határozza meg

Hajlító szerszám egyetlen alkatrészhez

Hajlító bélyeg

Munkadarab

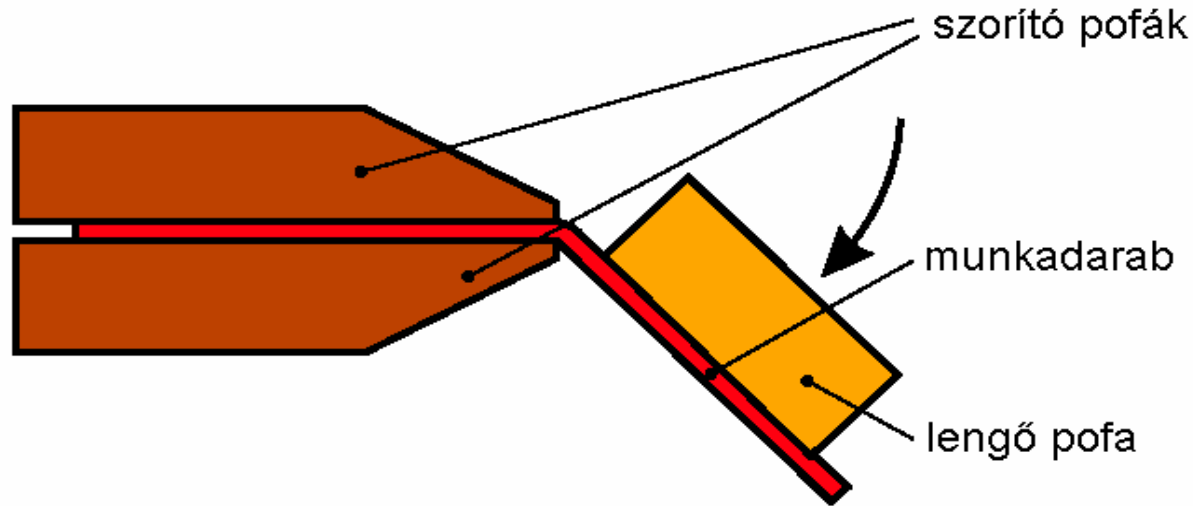
Hajlító szerszám
(alsó rész)

Vezető oszlop

Előgyártmány

Hajlítás lengő pofával

A befogott lemezt vezérelt mozgású szerszám fél hajlítja

A hajlítási szög programozható – nem igényel külön szerszámot az eltérő szögű hajlítás

Szabad hajlítás élhajlító gépen

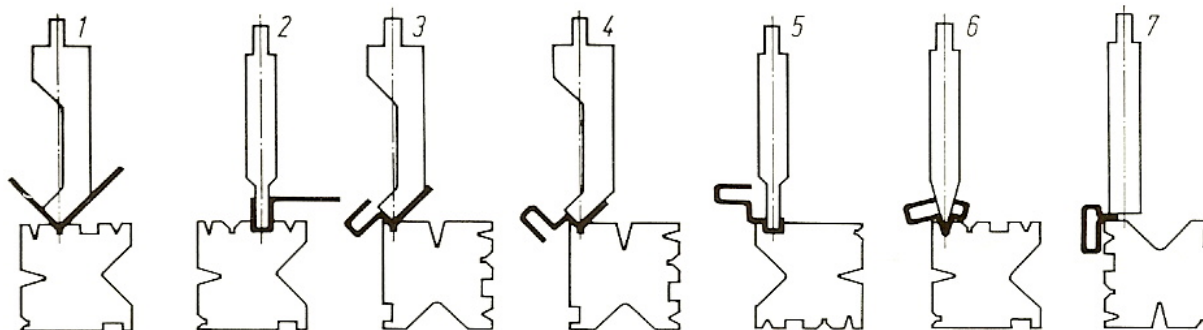
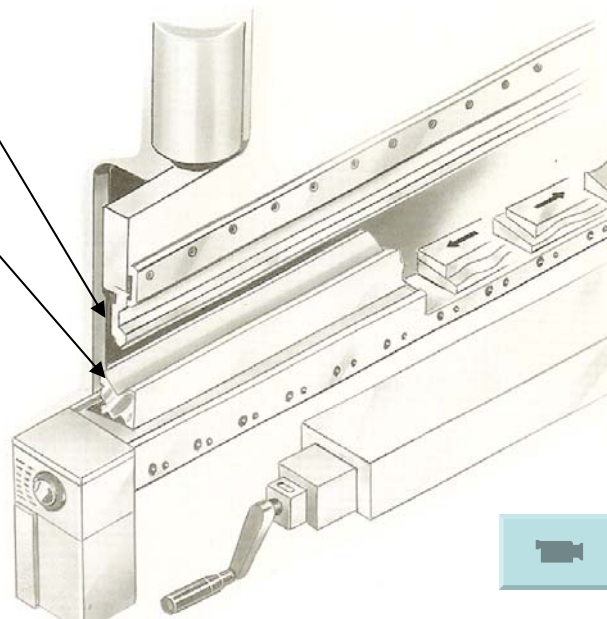
Képek:

- Hajlító él és hajlító matrica elrendezése
- Élhajlító gép
- Hajlítási sorrend (példa)

A hajlító él és matrica cserélhető a gépen

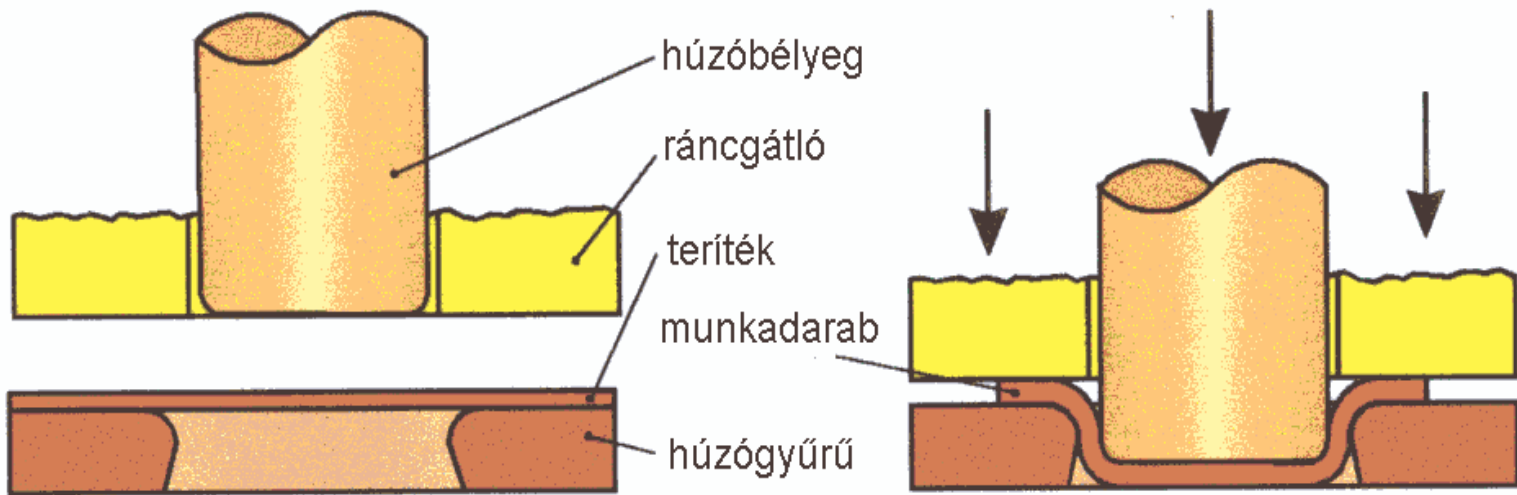
A lemez előtolást és a hajlító él mozgását vezérelni lehet

Kézi mozgatással bonyolult alakú dobozok, szerelő panelek is készíthetők

A mélyhúzás elve

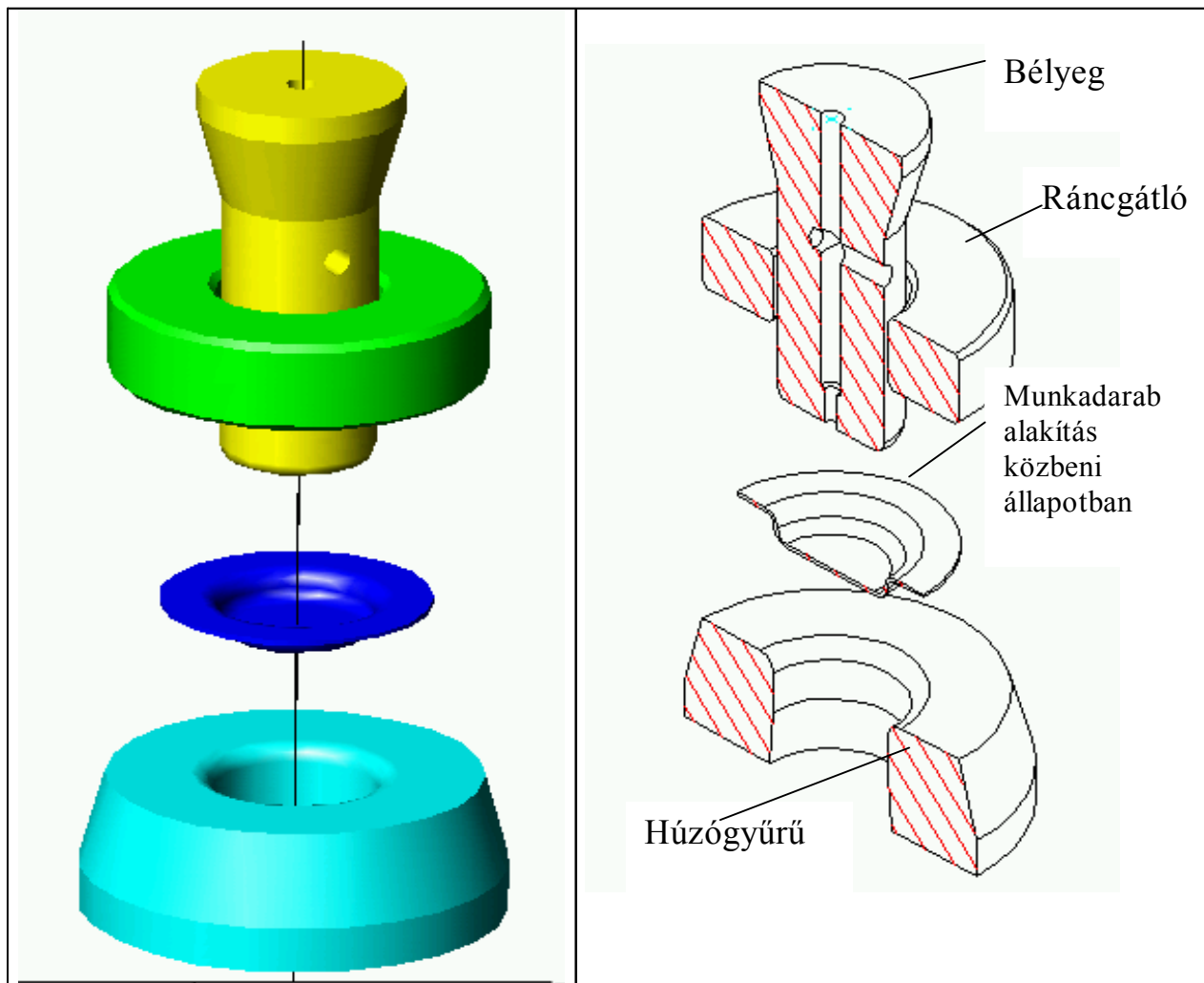
Mélyhúzással sík lemezből üreges testet állítunk elő

Három aktív szerszámeleme van: bélyeg, húzógyűrű, ráncgátló

A külső kerületen tangenciális nyomófeszültség ébred, ez okozhat ráncosodást.

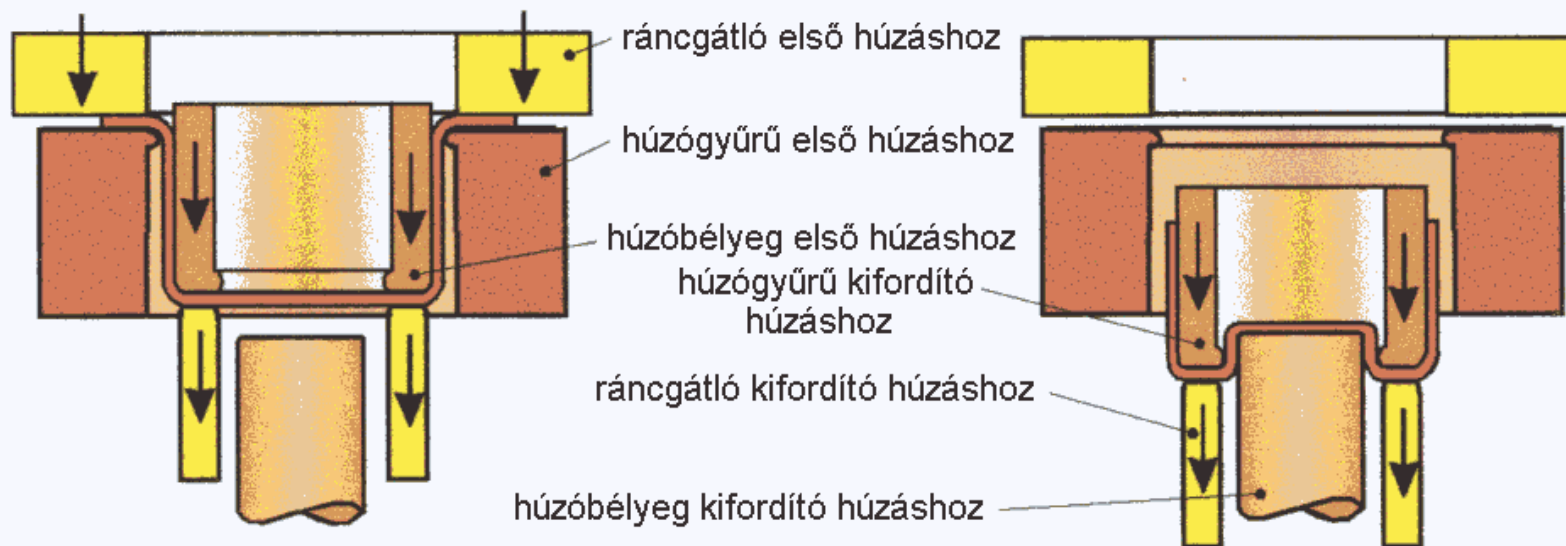

Mélyhúzó szerszám

Kombinált húzások

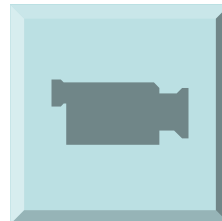
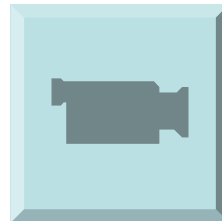
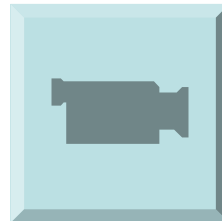
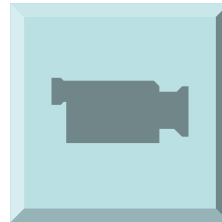

Koncentrikusan elhelyezett gyűrűkkel egyszerre több húzás is végezhető, ilyenkor az aktív szerszámokat több szán működteti, rendszerint hidraulikus sajtón.

Mélyhúzás változatok

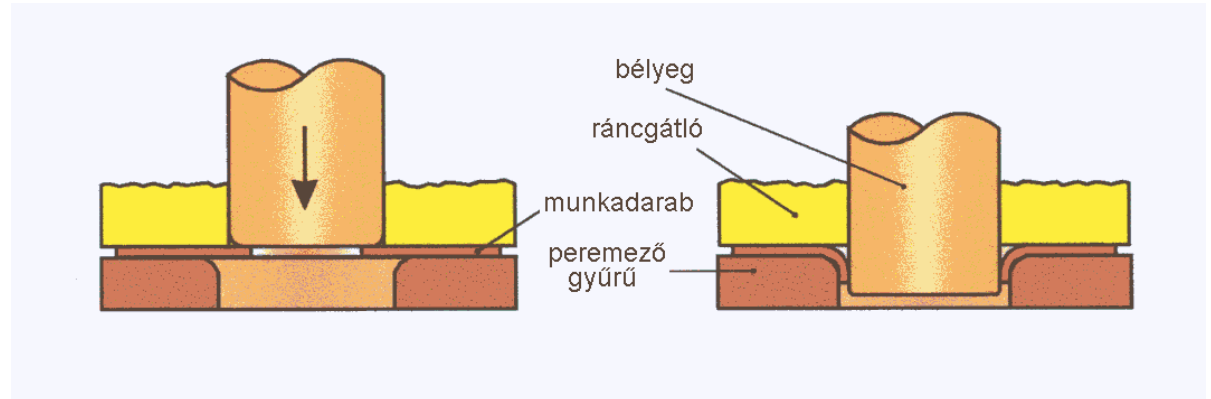
- Hagyományos mélyhúzás
- Ellenirányú húzás
- Kifordító húzás
- Karosszéria alkatrész húzása

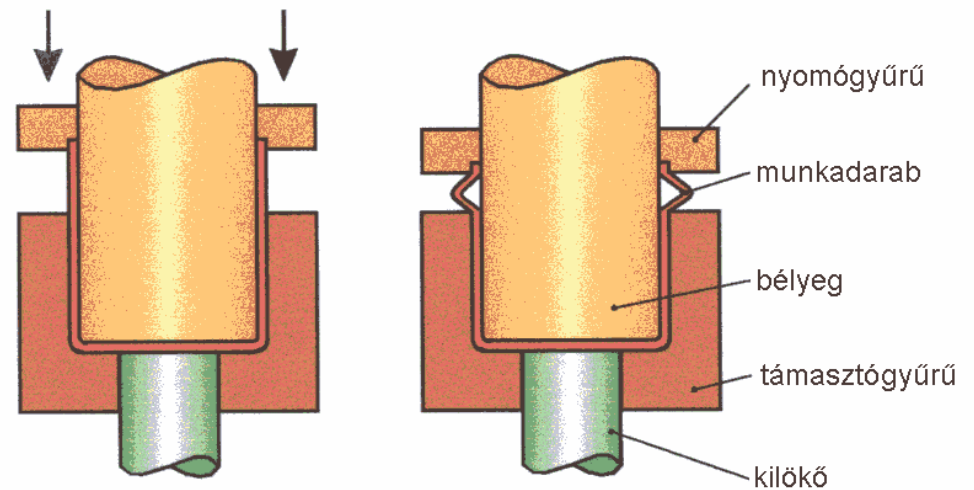

Peremezés

Furat peremezése

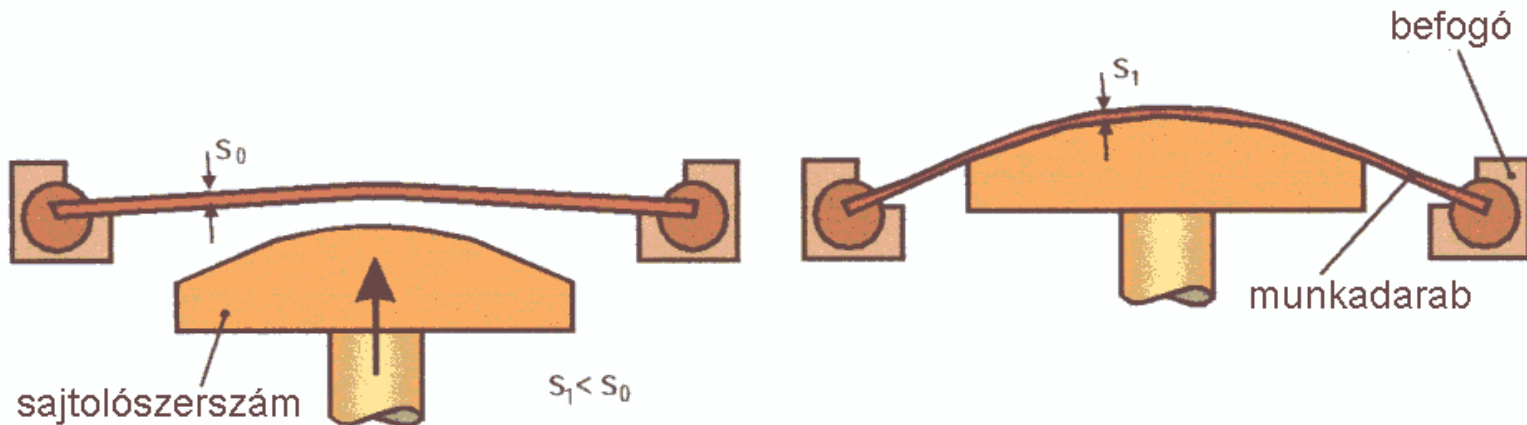

Csésze palást peremezése

Nyújtva húzás

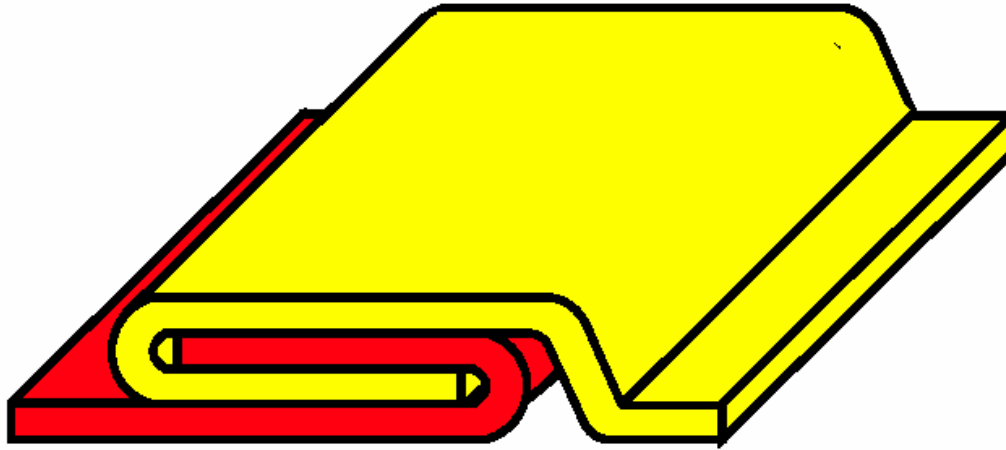

Elsősorban karosszéria lemezek (pl. tető) alakítására használják
A lemez a peremén befogott, az alakot a bélyeg határozza meg.

Lemezek egyesítése

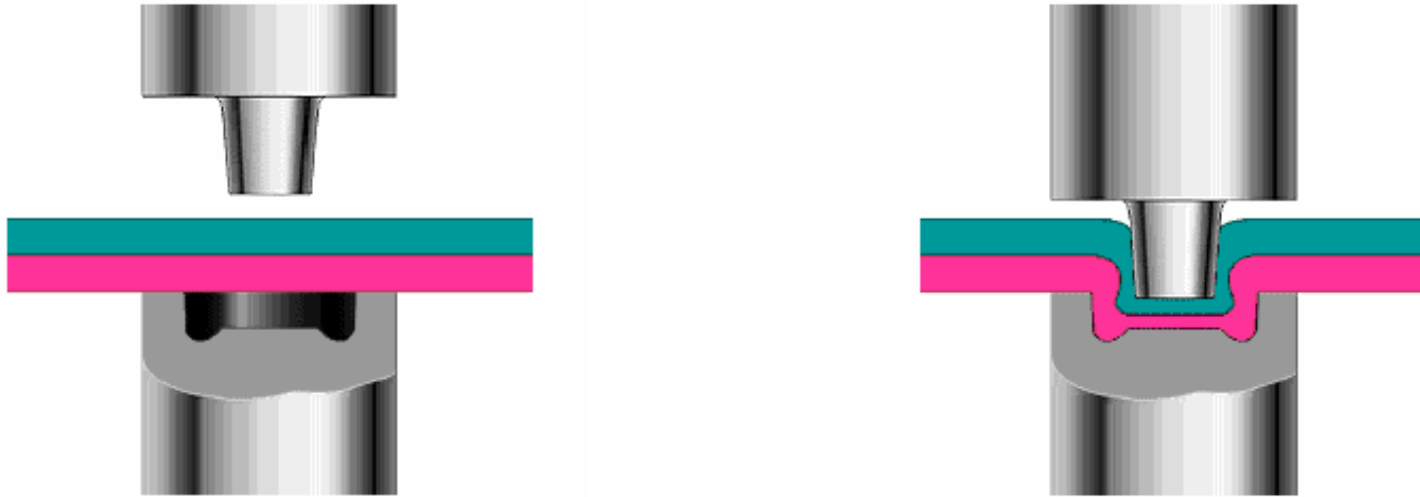

Korcolás: előzetesen hajlított lemezek összekapcsolása
A tömörséget (gáz-, vízzárás) tömítő masszával érik el

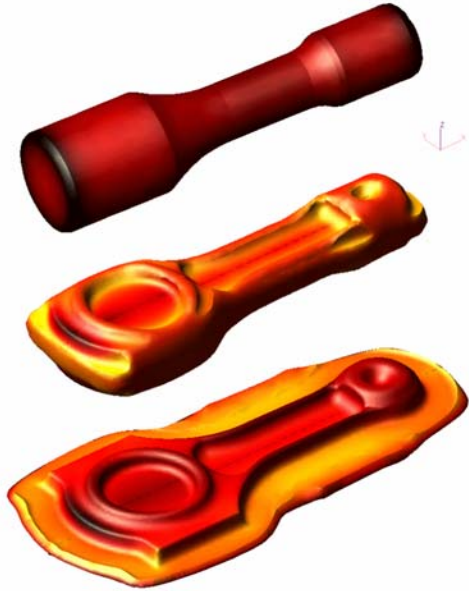
Speciális lemez összekötő eljárás

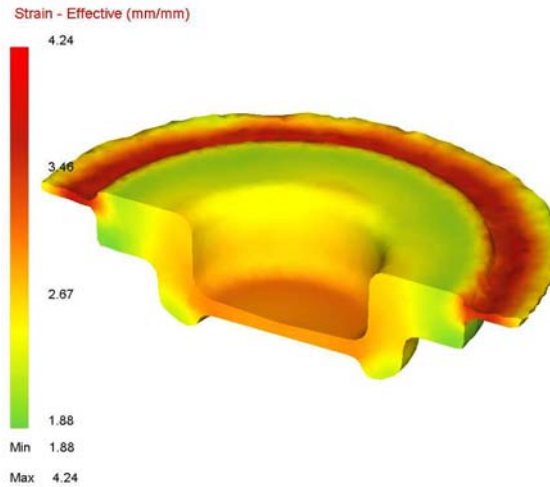
A lemezek egyesítése képlékeny alakítással történik
Az átlapolás biztosítja a kötést

Kovácsolás

Hajtórúd kovácsolás

Kovácsolási folyamat
szimulációja

Villáskulcs
kovácsolása

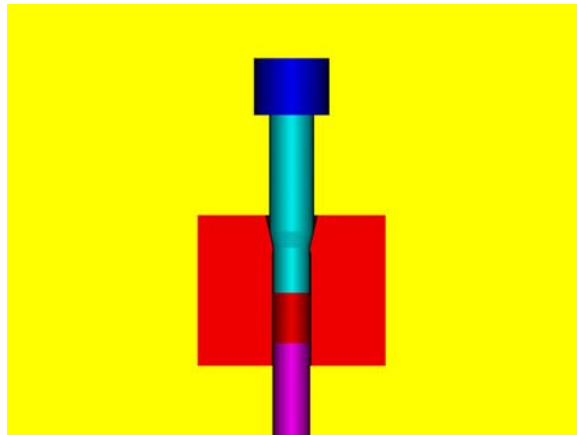

Kovácsolt alkatrészek

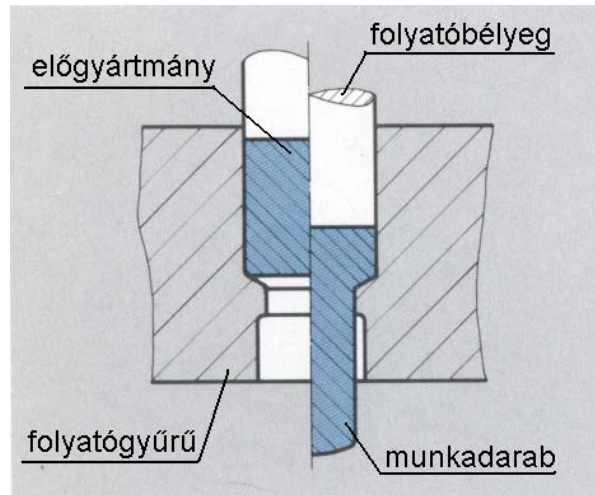
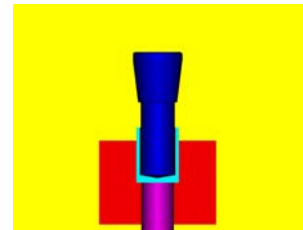
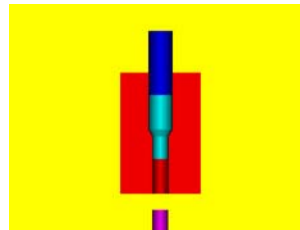

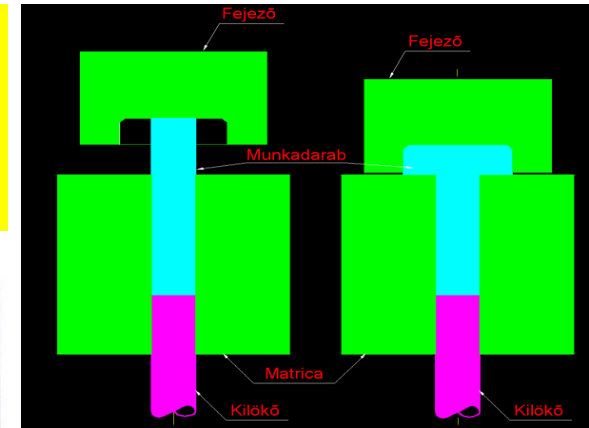
Hideg térfogatalakítás

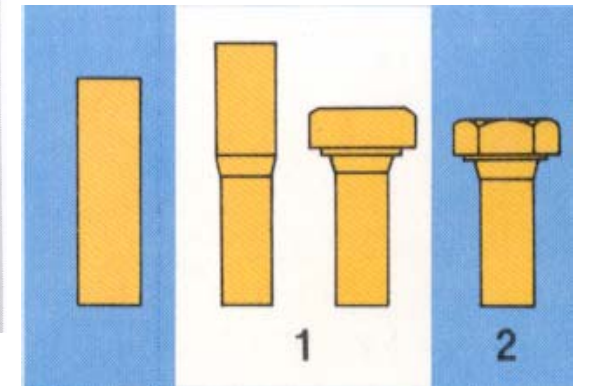
Redukálás

Folyatás

Zömítés

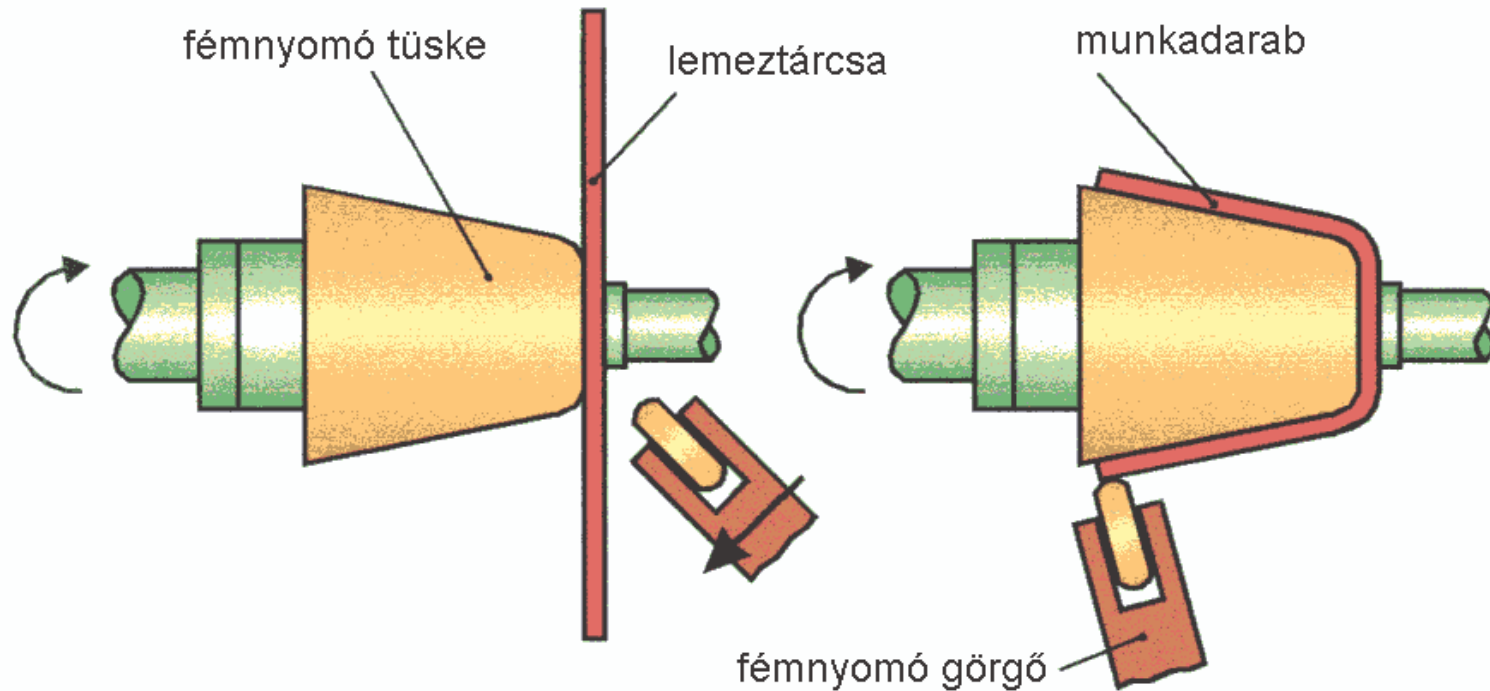
Hideg térfogatalakítással gyártott alkatrészek

Fémnyomás forgó szerszámmal

Hengerestől eltérő üreges testek alakítására is használható eljárás, szakaszos alakítással formálja a lemezt.

Gyártási módok a képlékeny alakításban

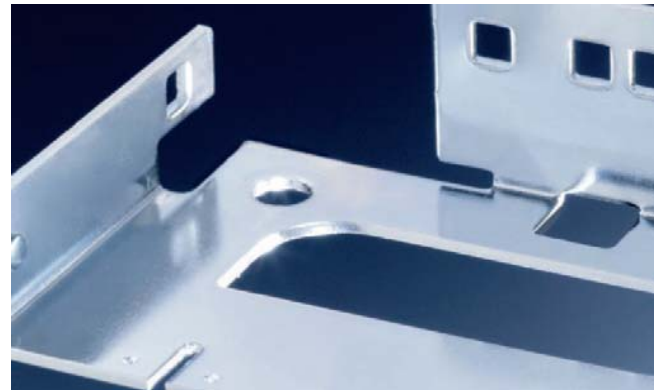

- Merev, kötött szerszámozás
  - Egy alkatrész – egy szerszám – egy gép
- Törekvések a rugalmas gyártásra
  - Szerszám mozgás vezérlése (pl. fémnyomás kézi vagy CNC vezérléssel)
  - Szerszám készletek alkalmazása a leggyakoribb lyukasztásokhoz (kör, négyzet, ...stb.), a szerszámok igény szerinti elhelyezése (pl. „patkó” szerszámok) – többször több célra használható szerszámok
  - Szabálytalan körvonalak vágása (rezgőolló, lézeres vagy vízsugaras vágás)
- Törekvések az elemi alakító műveletek összevonására
  - Kivágás, lyukasztás, hajlítás, peremezés megvalósítása egy gépen váltott szerszámokkal
  - Alakítás sorozat szerszámban
- Gépek összekapcsolása többlépéses alakító műveletekhez
  - Sorozat húzás karosszéria alkatrészek esetében
- A gépek automatizált kiszolgálása
  - Tárolók, adagolók, továbbítók, gépközi kiszolgálók

Példák bonyolult alakú lemezalkatrészekre

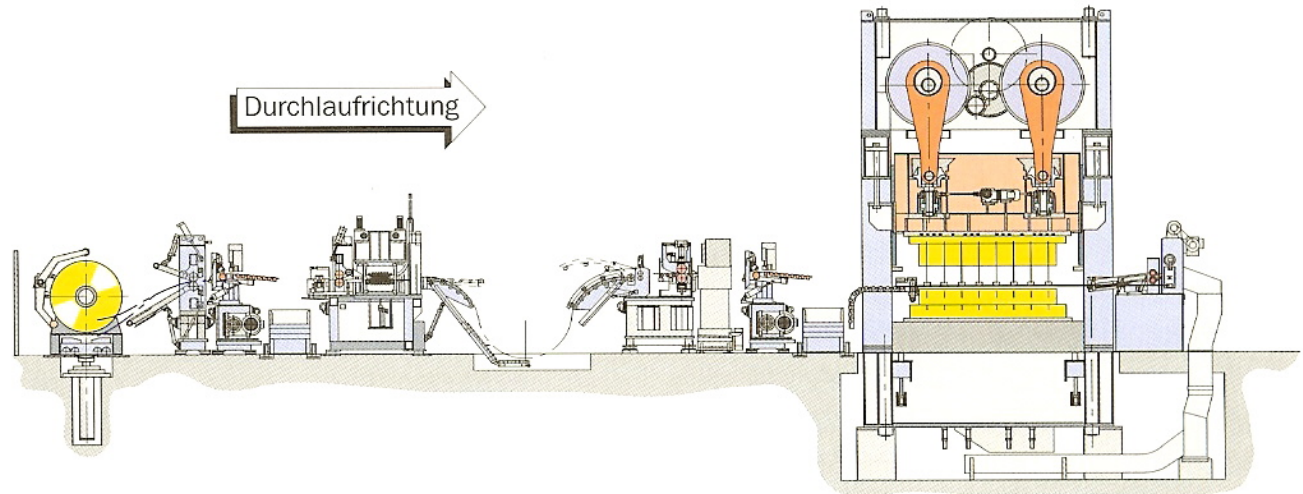
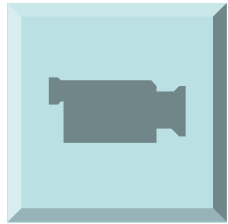
Kivágással, lyukasztással hajlítással és peremezéssel alakított alkatrészek

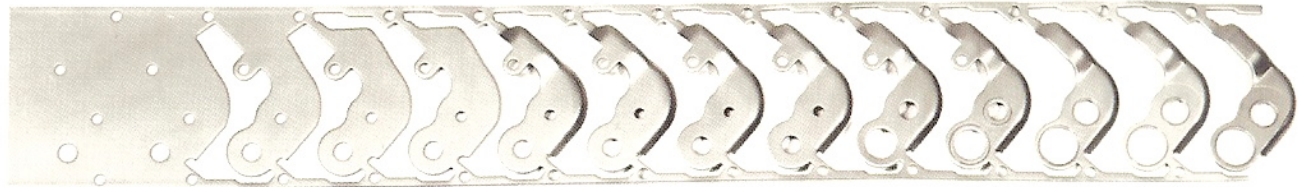

Megmunkálás sorozatszámában

Sajtológép komplett szalagadagoló rendszerrel:
sorozatszám a munkatérben; sajtolási sorrend az alsó ábrán

Schneid- und Umformanlage mit Folgeverbundtechnik

Produktion eines Strukturteils durch Folgeverbundfertigung, die im Breitbandbereich auch als Progressive Die Technologie bezeichnet wird

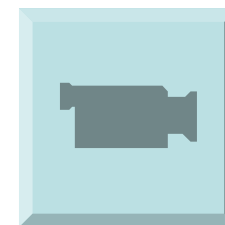
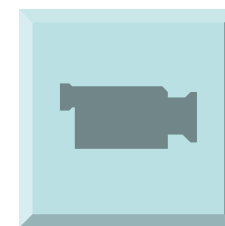
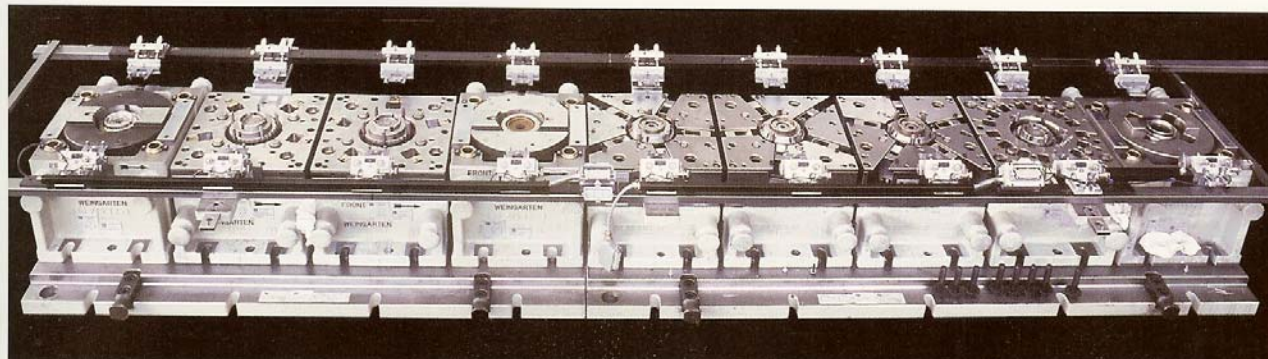

Megmunkálás sorozat sajtón

Az alkatrészt a szerszám oldalán látható pofás adagoló továbbítja

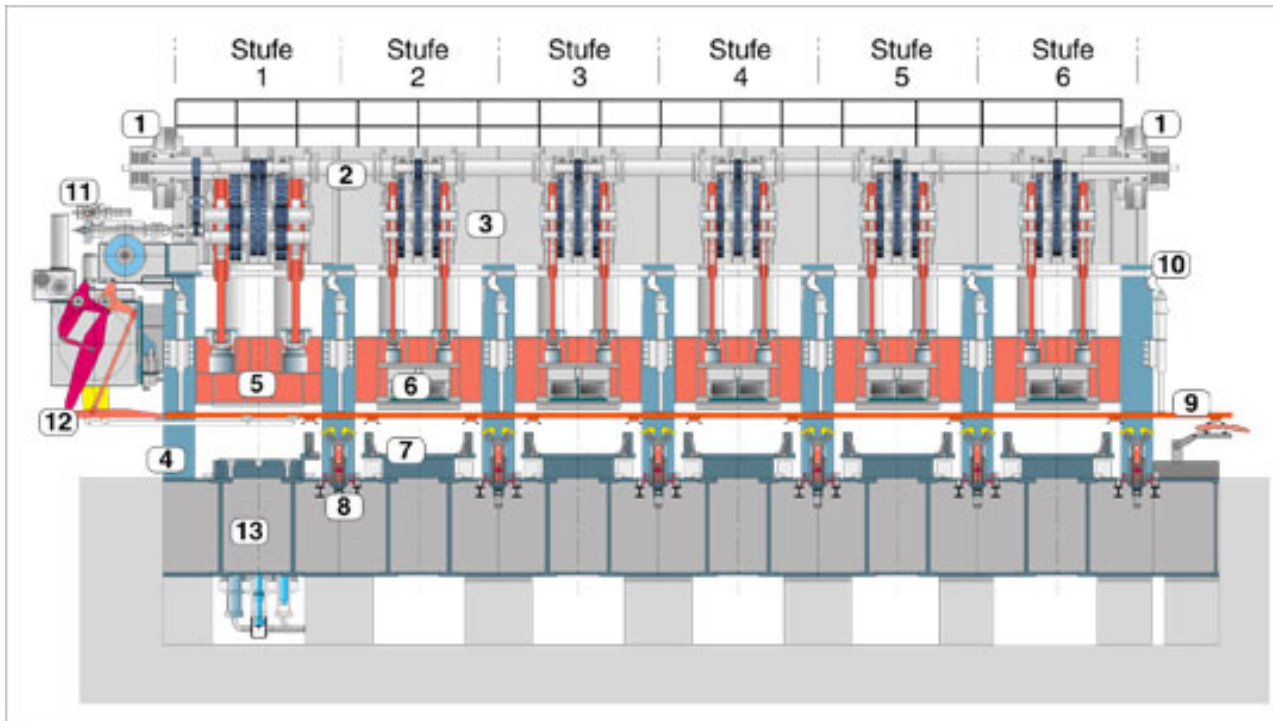
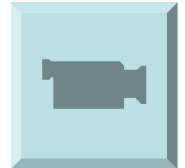
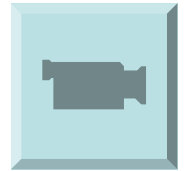
Fertigung in 9 Umformstufen mit vorgeschaltetem Zick-Zack-Platinenschnitt

Megmunkálás transzfer sajtoló soron

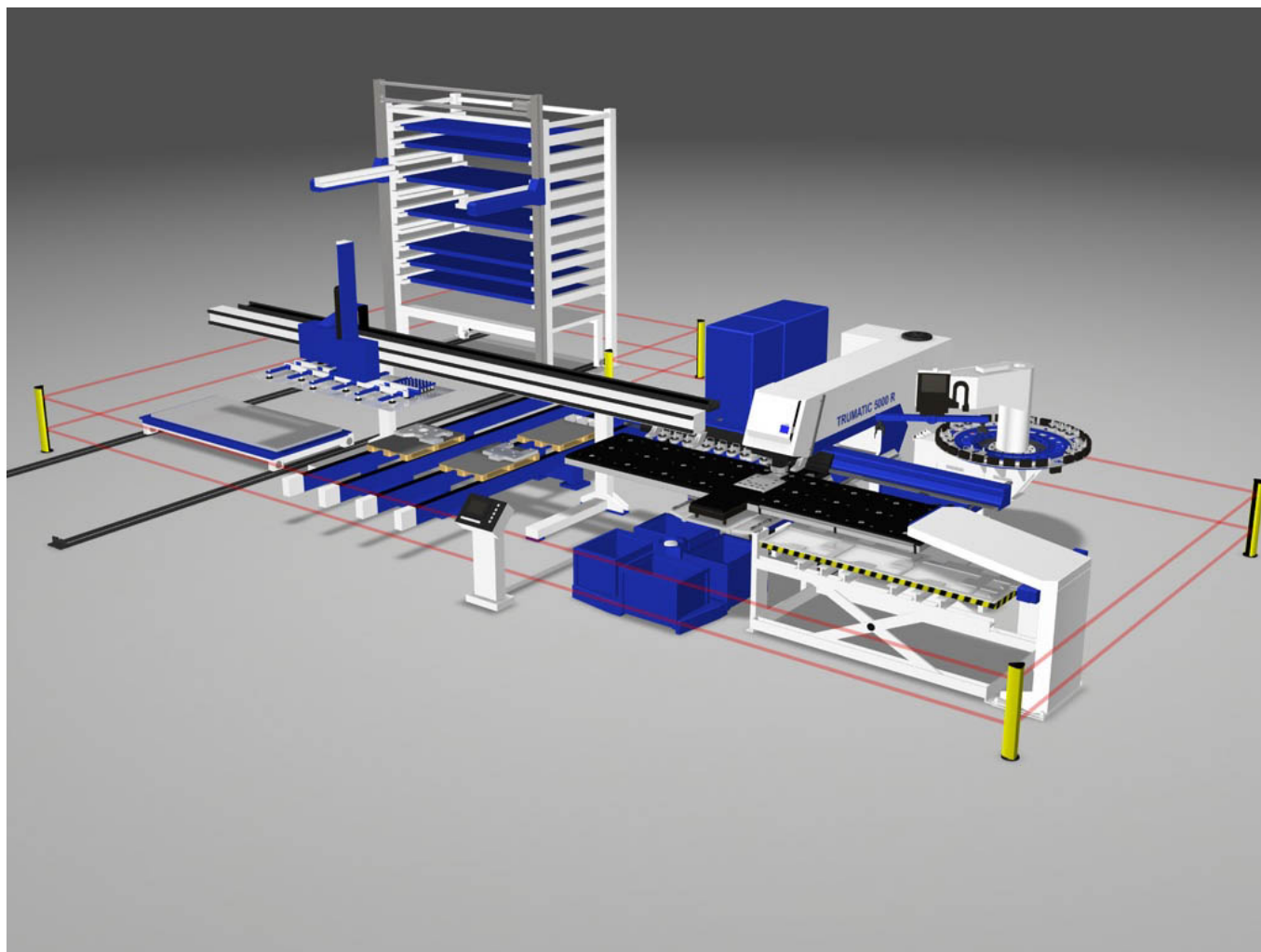
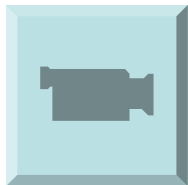
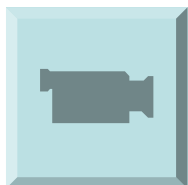
- A gépek a technológiai igényeknek megfelelően vannak felszerszámozva
- A gépek között átrakó mechanizmusok vannak, melyek továbbítják az alkatrészeket
- A gépsor elején és végén automatikus adagolók és tárolók vannak

Megmunkálás lemezalakító automatákon

- Koordináta kivágó-lyukasztó automata és környezete
- Egy táblából több alkatrész készül több művelettel

„Patkó” szerszámok alkalmazása egyedi és kissorozat gyártásban

- A patkó szerszám tulajdonképpen egy keret, amely magába foglalja lyukasztó bélyeget és a vágólapot
- A keretbe különféle méretű lyukasztó szerszám párok foghatók be
- Az így előkészített szerszámokat helyezik a sajtológépre, majd a lemezt ütköztetik és a gépet működtetve a lyukasztásokat elvégzik a szerszámok
- Bármilyen mechanikus vagy hidraulikus sajtológépre felszerelhetők a szerszámok, és előre ledarabolt lemezbe különféle lyukasztások és kicsípések készíthetők velük a megadott pozícióban

Összefoglalás

- Az előadás a legfontosabb képlékeny alakító műveleteket tartalmazza, a teljesség igénye nélkül
- Az egyes alakító műveletek tervezése történhet:
  - Hagyományos összefüggésekkel, analitikus úton
  - Számítógépes szimulációval
- A bemutatott diák elsősorban a folyamatokat szemléltetik